

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 10 kor. — fill.		
Fél évre . . . 5 . . . —	Fél évre . . . 8 . . . —		
Negyed évre . . . 2 . . . 50	Negyed évre . . . 4 . . . —		
Egy óra . . . 1 . . . —	Egy óra . . . 1 . . . 70		
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **II. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

A szegény ember törvényéről.

A magyar társadalom kezdeményező tehetsége, a legszebb czélok érdekében is, kitartása, szervezetsége nem nagyon erős. Azok, a kik társadalmi intézmények vezetői, sokszor szinte kedvet veszve, reményt feladva, állanak meg, midőn a társadalom nembánomsága, mint az éjszaki szél fagyos fuvallata ijeszti meg őket. Ujabb időben azonban mind kedvezőbb tünetek vannak arra, hogy a magyar társadalmi intézmények, a közérdeklődés erejére támaszkodva, megtudnak erősödni; hogy nem a pusztába kiáltunk mindég, midőn a magyar társadalmat érdekeinek világos felismerésére, közczélokra szólítjuk.

Megvalljuk, erős várakozással nézünk a gazdasági munkások segítő pénztára elé, mely törvényhozási uton lépett életbe, de amely az önkényes belépés elvére van fektetve. Mindenütt, ahol a tömegnyomort ilyen országos intézmény apasztani akarta, mindenütt, hol a kis ekzsztenciák sorsát öreg napjaira az alamizsnakérés vilincselésétől megakarták menteni: a k é n y s z e r t a l k a l m a z t á k. Franciaország, melyet ezzel a humanistikus alkotással megelőztünk, szintén a kényszer biztosítás terére lép. Németországban is kényszer-biz-

tosítás van érvényben. Nálunk önkényes belépés elvére van a pénztár fektetve, csak az éves cseléd tartókat kötelezi a törvény, hogy alkalmazottaik száma után a közadók módjára bizonyos összeget az országos pénztárba befizessenek.

Azokat, a kik az intézet jótéteményeit élvezni fogják, nem kötelezi belépésre a törvény. Tehát arról volt szó, hogy azok a kis emberek, akiknek sorsa biztosítására a törvényt megalkották, képesek lesznek-e érdekeket felismerni? Az intézet erőpróbája az volt, hogy egy év alatt vajjon hányan lépnek be? Annál inkább, mert az előjáróságoknak az intézmény kihirdetésén, jóakaratu támogatásán felül egyéb kötelességük nincs a fegyelmi vizsgálatok — Damokles kardja azért egyikük feje felett sem lógott, mert nem tudtak tagokat verbuválni.

Ezek ellenére az év első napjáig 13.000 rendes tag lépett be a pénztárba. A biztosítottaknak, a kikér gazdáik fizetnek, félmillió a számuk. A rendes tagok száma újévtől is szaporodott, 1300-an léptek be egy hónap alatt. Maga Ilosvay Endre, a mátszalkai járás főszolgabírája 250 rendes tagot gyűjtött. Legyen neve itt példa ként emlegetve.

Ilyen érdeklődést tapasztalván ép-

pen azok részére, akik vajmi nehezen hangolhatók arra, hogy keresetük egy részéből sorsukat biztosítsák: nem lehet mást feltennünk, mint azt, hogy az intézmény emberbaráti szelleme megihlette az egyszerű embereket és a pénztárnak mintaszerű, e mellett egyszerű adminisztrációját, hogy a segélyre jogosultak gyorsan, minden utánjárás nélkül kapták meg a segélyeket. Az az 540 bajba, szerencsétlenségbe jutott ember, a kiknek, vagy akik családjának a pénztár a megillető segélypénzt utalványozta a leghűbb propagálói az intézménynek. Amint-hogy a tagok ott léptek be nagyobb számmal, a hol valamely társuk bajba jutván, tapasztalták, mily gyorsan jön az emberbaráti intézmény segítségére.

Természetes, hogy csak a kezdetkezdetén vagyunk. És természetes, hogy ha az előjáróságok nem lennének annyira tulhajtva a közigazgatási időkhöz kötött ügyekkel és jobban utána nézhetnének a pénztárnak: legalább is kétszer annyian léptek volna be. De az a derék gárda, mely ezen népszerűségi akcióban oly lelkesen és annyi önzetlenséggel állott munkába, megfogja tenni az országos intézmény továbbfejlesztéseért, amit tennie adott. A falu honorácziójainak eme munkája, egyuttal a társadalmi pacifikáció műve is. Mert kétségkívül csak

Székelyek a Jakab Ödön falujából.

II.

Tiszta, rendes magyar volt ez a mi két székelyünk. Máthé József, Kádár András vadasdi székely uraimékon ősi és házi gyártás volt minden gunya. A birka bőr süveg a nyájából telt ki, a nyáj szolgáltatja a gyapjút a házilag, a nők által készített bolyhos, hamuszürke gyapju közéhez és fehér harisnyához, székely ember munkálta azt a kendert is, a melynek rostjaiból a kedves székelynők a Máthé uraimék fehérneműjét szőtték-fonták; sőt szövik fonják már ősi századok óta. Hiszem, hogy még a bakkaneshoz való bőrt is vadasdi székely timár törte ki, vadasdi székely varga varrta meg. Mégis több helyt megcsufolták őket az ősi becsületes, tisztos viseletük miatt, pedig hát drágább, becsesebb, becsületesebb, szebb viselet az, mint a Tiller Mórok bársonyos-prémés, talmi bogláros diszmagyarja, melynek az anyaga méregdrága, hitvány idegen, a pompája pedig kifordított, meghamisított magyar.

Addig volt boldog, elégedett és becsületes ősi erkölcsű az alföldi magyar is, míg ősei viseletéből nemzetközi piaci silány, czibár rongyokért nem vetkőzött ki, míg dolgozkezü asszonykái, leányai a szövetet magok szőtték-fonták . . . Pedig szőtték és fontak minálunk is, hisz az asszonyok minálunk is büszkén mutogatják:

— No ezt az abroszt még az anyám, még a nagyanyám szötte . . .

Miért nem szöttek ma is? Miért nem szövik-fonják a férjeiteknek, gyermekeiteknek szükséges fehérnemű anyagot, mint-ahogy a vadasdi székelynő cselekszi? Melegebb volna, kedvesebb volna, finomabb volna a házi gyolcs, amelyről a boszniai katonáskodással összefüvve eredeti székelynőtát is dalolt nekem („Arany csapos” debreczeni polgár Kupecz bátya jó borától vidámodván) Máthé József barátom, református székelyatyámfia, aki a boszniai hadjáratban is részt vett. Az öreg czimbora nótáját pedig a maga változatlan eredetiségében itt közlöm:

Megkondult már az induló óra,
 Pereg dobszó gyászos indulóra.

Isten hozzád Boljánics hára!
 Vigan térek vissza a hazamba . . .

Az én rózsám gyolcsból varrott inget,
 Három éve tartsa a kasztenbe . . .
 Aztat rózsám minék is varrattad,
 Ha te tudtad: Boszniában hervasztnak . . .

Ha meglőnek: jó lesz a sebemre,
 Ha meghalok: eltemetnek benne.
 Ugy sincs engem, a ki megsajnáljon,
 Sem a szülém: sem az édes párom . . .

Mert bizony azon kényelemnél, hogy olcsón szerezhetik be a hitvány ruhaneműt az asszonyaink, becsesebb, drágább, de tartósabb is a házi gyolcs, a melybe a magyar föld ereje, harmatja van belefonva, a melybe a székelynők édes szeretete, buzgó-sága, öröme-bánata, érzései vannak beleszőve . . . Ez a sebre bizony orvosság, a halottnál pedig üdvös álmot nyújtó szemfedő. És ép azért gyönyörködtem én az én két székelyem ősi, honi viseletében, mert mellette azt is tapasztaltam, hogy nem a visszamaradottságnak a burka az, hanem józangondolkozása, a földnépénél — sok

a szeretet tudja a társadalmi ellentéteket s különbségeket eloszlatni. Abban az arányban, ahogyan a falu értelmisége ledobta válláról a tömegvezetés nagy társadalmi kötelességét és a földműves népet olyanok vezették, akiknek kedveztek az agitáció jelszavai: lett nálunk az idegen áramlat, osztályfelfogás kedves jelszó és megteremtett nyomában az elégtelenség. Nincs más mód a társadalmi kiegyenlítés munkájában, mint az, hogy az értelmiség vezető hivatását teljesítse. És a néphálás lesz azok iránt, kiknek szeretetét tapasztalja. Az országos segítő pénztár ismertetésével, terjesztésével azt érik el azok, akik fáradság, hogy a nép bizalma feléled, a szeretet melege áthatja a szíveket. És a törvény annyira a szeretet jegyében fogantott, rendelkezései oly annyira kedveznek a kis embernek, hogy aki az intézmény szervezőjét megismeri s tudatára jut annak, hogy mily könnyű módot választottak arra, hogy a szegény ember minden megerőltetés nélkül befizethesse járulékát, mit kap és öreg napjaira mint szerez valamelyes nyugalmat, hálaival telik elazirant, ki őt ezzel az országos intézménnyel megismertette.

Azzal a szeretettel, melyet a földkérges kezű dolgozói iránt érezünk, hívjuk fel a mi lelkes munkatársainkat kiknek lelkét áthatotta a vágy, hogy a kis emberek jóvoltáért tenni kell: ve-

tekintetben igazán meglepően felvilágosult és tapasztalt, helyes gyakorlati erkű, de a mellett nemzeti eszményekben gazdag lelkeknek a burka. Azért örvendetesen is tapasztaltam, hogy a vadasdi két székely atyafia nálunk is szégyenkedés nélkül, büszkén viselte az itt szokatlan harisnyás viseletet.

— Minálunk ezt viseltek már az ősatyáink is, mondá Mathé uram. Mi is viseljük. Ez ilik a mi sziklatörő, fanyűvő terhes életünkhöz.

És igazok is van. Ez az ősi viselet külső jelvényként is összeköti a rumonytól szásztol körül zajlott székelyt, oly viselet ez, hogy csak kardot puskát kellene adni Mathé uraméknak és mindjárt a hadmezőre indulhatna egy egyöntetű, egy viseletű, egyezésű magyar nemzeti hadsereg . . . Jozanul itélve nem szabad kicsinyelni tehát, ha e nép az ősi viseletéhez ragaszkodik, mert az páncelja is.

Hisz tapasztaltam, hogy midőn később, más, oláhok közbe ékelt vidékről, templomgyűjtésre református székely atyafiak jöttek hozzám, ezek már kivették az ősi harisnyás viseletből, a nemzetközpiac rongy, ezabar ruházatát viselték, de maguk is satnyultabbnak látszottak. Még a beszédjük sem volt olyan tiszta, mint az én két vadasdi székelyemé, akik még öntudatosan büszkén mondták:

— Minálunk még fél az oláh a székelytől, ha a vasárban összejövünk, kiporozzuk őket . . .

Ez a helyes! Mert legyünk inkább demokráta Vázsonyi Vilmos ur szerint „kultur bestiak”, mintsemhogy magyarságunkat alja-

gyék jóakaratu figyelembe az új intézményt. Az idő most különösen kedvező. Még egy hónap van, míg újra megkezdődik a mezei munka. Ez időtájt vannak a falukon az összejövetelek. Sokkal nagyobb fogantatja van azoknak az értekezleteknek, melyek apropóra verődnek össze, mint olyanoknak, melyet sippal-dobbal hivatgatnak.

Egy-egy biztató szó, egy-egy epizód az intézmény történetéből, melylyel pedig szolgál a napi sajtó hirdása, midőn a nyomor könnyét törülje le a pénztár, bajba, szerencsétlenségbe jutott tagján — sokszor fogantatosabb mint a hosszú oráció. De az intézménynek vannak igen alkalmas népies kiadványai. A ki a pénztár iránt érdeklődik és annak dolgozó, taggyűjtőjévé óhajt lenni: forduljon a központi igazgatóságához (Nádor-u. 32), ahonnt megkaphatja az óhajtott példányszámban és ingyen a törvény népies magyarázatát.

»Lelkesek, tanítók, általában a falu értelmisége az én munkatársaim“, mondotta egyik parlamenti beszédében Darányi miniszter s Magyarországon a kis ember gazdasági megerősítése nem is mehet másképp, mint az ő lelkes közremunkálkodásukkal. Vajha aztán a munka vonalán egy sorban látnánk ezen a téren mindenkit.

Micsoda népjólét lenne ebből!

son feladjuk és beolvadjunk nálunknál alacsonyabb, durvább nációkba. És csak tévelygő vagy nemzetünkhöz idegen lelkű kívánhat olyat tőlünk, hogy mi fegyverezük le magunkat, a mikor ellenünk az ellenségek sok milliónyi legiója az erőszak és a gaz huncutság fegyvereivel állig fegyverkeznek és támad minden oldalról. Azért nekem jobban, biztatóbban esett, midőn a Jakab Ódön falujából származott két székely, a világ polgárság igéi helyett, oda nyilatkozott:

Ma még többen áldoznánk az életünket, vérünket a hazánkért, mint negyvenévezelben! Ma már többen vagyunk. Ma már több közöttünk a katonaviselt ember is. A huszár, a baka, a tüzer, mindenfajta katona kikerül mi közülünk.

Gyönyörű érzések között hittem nekik. Mert az ősféher harisnyás viseletű székelység valóban szervezett, hatalmas és egyenruhás nemzeti hadsereg, csak fegyvert kell kezökbe adni és megújodnak a Bem apó székelyfiainak vitéz regéi . . . Ki volna tehát oly hitvány, hogy veszni, szétszűlleni hagyja nemzetünk ezen leghivebb, rettenhetetlen katonáit?

Mindnyájunknak sorakozni kell melléjük és minden alkalmat fel kell használnunk, hogy megsegítsük, lelkesítsük őket; azért nemzeti ünneppé és anyagiakban is sikeres eseményé kell tennünk a debreczeni Csokonai-kör azon székelyestélyét, a melyre Benedek Elek, Jakab Ódön is ígérték, hogy lejönnek közénk, hogy a legnagyobb szeretettel ébresszék székelyvéréink iránt. Máskülönb az irást még folytatom.

Szabad Hajdu.

Az adózó közönséghez.

Eljött az ideje annak, hogy mult év november havában lapunk hasábjain megjelent „Az adózó közönséghez” című cikkeinkben tett ígéretnök eleget tegyünk.

Azon cikkekben ígértük hogy közönségünket mindazon a reájuk nézve igen fontos dolgokra, melyek a most küszöbön álló három évi megadózatásból származhatnak, esetről esetre figyelmeztetni fogjuk.

Ezt már az adóösszeírásnál követendő eljárás s a hazbér jövedelmi vallomási íveknek mikénti kitöltése és beadására nézve megtettük, most sorrend szerint a következőkre hívjuk fel figyelmüket:

— Az 1883 évi 44 t.cikk értelmében oly adózók, kiknek ingatlan birtokuk van s az ingatlan jelzalogos kölcsön terheléssel voltak tehervallomási íveket 1902. év január hó 31 éig bezárólag a városi adóhivatalnál benyújtani, mert az ilyen esetekben épen az adózó közönségre hárulnak a házson, a mennyiben a birtokon levő teher után fizetendő kamatösszegnek 10%-ja ált. jövedelmi pótdadjuk kivételénél figyelembe vétetik; — ha tehát volna olyan adózó, ki vallomási ívét jelzett időben beadni elmulasztotta, de a mulasztást igazolni tudja, úgy azok még idezett törvény értelmében azt egy igazolási kérvény — mely bélyegmentes — beadásával febr. 15 ig pótolhatják.

Az igazolási kérvény — melyhez a vallomási ív pontosan kitöltve csatolandó — akár Debreczen sz. kir. város adóhivatalánál, akár pedig a m. kir. pénzügyigazgatóságnál még benyújthatók és azok figyelembe fognak vétetni.

Ha pedig oly esettel is állana szemben egyik avagy másik adózó polgar, hogy birtokát ilyen kölcsönrel az év folyamán terhelnek meg, avagy több rendű kisebb kölcsönököt convertálás utján csakis az év folyamán rendezhetnék, az ilyenekre is kiterjed már a törvényes kedvezmény, a mennyiben nagyméltóságú m. kir. p. ú. miniszter urnak 1898. évben megjelent rendelete alapján ilyen esetekben a teher vallomasok az adózó év október havának 15-ig bonyújthatók és figyelembe veendők, azon megjegyzéssel, hogy az ilyen esetekben a kérvény és a vallomási ívek csakis a Pénzügyigazgatósághoz adhatók be.

A III ad osztályu kereseti adó — mely alá minden haszonhajtó foglalkozást üzök tartoznak, az iparosok, ha segéddel dolgoznak — vallomási ívek beadásának ideje is itt van, ezen vallomasokat ugyancsak az 1883. évi 44 t. cz. intézkedése alapján a városi adóhivatal köteles kikézbésíteni, ha tehát az adózóknak ilyenmő vallomási ívek kikézbésítetnek, akkor azokat pontosan töltésük kis 8 nap alatt a városi adóhivatalba adják be, mert a ki azt beadni elmulasztja, annak adója a törvény értelmében hivatalból összehasonlítás, avagy más beszerzendő — s az adózókra úgy lehet káros — adatok alapján hivatalból fog megállapítani, illetve a javaslat ilyen alapon fog elkészülni.

Az 1883. évi 44. t.-cz. II. rész I. fejezet 11. § c. pontja értelmében a III-ad osztályu kereset adóul alapul szolgál: a három évi kivétési időszak első évét megelőző évben elért és az 1875. évi XXIX. t.-cz. 15. §-a értelmében megállapított kereseti vagy üzleti eredmény átlaga.

Vagy:

„A III ad osztályu kereseti adó, az adó kötelesek által benyújtandó vallomasok alapján az adó évet megelőző 3 évi, vagy ha az üzlet vagy foglalkozás annyi év óta még fenn nem áll — fennállási idejére eső tiszta kereseti vagy üzlet nyereség alapján vettetik ki.

Évi tiszta nyereségnek vétetik az üzletből, vagy foglalkozásból eredő összes jövedelemnek azon része, mely az üzlet vagy foglalkozás folytatásában szükséges kiadások levonása után fenn marad."

Igen fontos tehát, sőt mondhatni legfontosabb ezen vallomási íveknek a pontos beadása, mert épen ez az adó nem az, melynek kivetése a legkomplicáltabb s az adózókra nézve legveszedelmesebb.

Az így beadott s a városi adóhivatal által összegyűjtött vallomási íveknek a pénzügyigazgatósághoz leendő áttétele után fog a III-ad osztályú kereseti adó kivetési lajstrom elkészülési előadói javaslatával; mely lajstrom, mielőtt az adókirovó bizottság asztalára kerülne, azon czélból, hogy azt bárki is betekinthesse, s úgy a maga, mint másra vonatkozó észrevételét irásban fogalva vagy élőszóval az adókirovó bizottság előtt előadva megtehesse, 8 napi közszemlélre fog kitétetni a városházánál.

Felhívjuk tehát adózó polgáraink figyelmét annak a betekintésére — a kitétel ideje hivatalból előre tudatva kell, hogy legyen eljárás, hirdetmény és lapok útján — s általában az elmondottaknak betartására, mert csakis így véli lapunk elérhetni azon czélt, melyet az adózó polgárok érdekében e téren maga elé tűzött.

Az adókirovó bizottságok megalakulása, és a tárgyalási rend napok megállapítása után a további teendőkre is figyelmeztetni fogjuk közönségünket.

B. Gy.

Panasz az iparos ifjusági szálló ellen.

(Rászakadt egy iparos legényre az emeletes ágy.)

Egyik debreczeni jónévű iparos nem mindennapi panaszt mondott el szerkesztőségünkben. E panasz érdekes arra, hogy vele foglalkozunk és hogy az iparos ifjusági szállóbeli állapotokra a hatóság figyelmét különösen felhívjuk. Súlyos vádak tartalmaz ez a panasz, mert orvosi bizonyítvány is van hozzá mellékelve.

Debreczen jónévű iparos polgártársunk szerkesztőségünkben megjelenésén, előadta, hogy nála az iparos ifjusági szállónak (és szállóban) egy súlyosan megsérült vendége megjelenésén, még pedig igen sérült állapotban, ezeket panaszolta:

Névszerint Nickly Gyula, 24—25 év körüli, intelligens modoru és megjelenésű átutazó molnár legény a sérült és panaszos.

Nickly Gyula f. hó 3-ik n szálolt meg az iparos ifjak szállójában, a hol — debreczeni iparos polgártársunk előadása szerint — egy esti hálósért 10 krajczárt fizetnek a megszálló iparos ifjak.

Mit kapnak ezért? A mintegy 5 méter hosszú, 3 éter széles szálló szobában van 5, ugynevezett emeletes, egymás fölött helyezett ágy, ezek valamelyikében kapnak egy vacskot, de olykor 2—3 hálótárral is megosztva ezt a fekhelyet, melyekben 20 vendéget szoktak összefektetni; de a szo-

bában pótszalmazsákok elhelyezésével még ezenfelül 5—6 vendéget is elhelyeznek. Képzhetők, hogy micsoda aromatikussá levegője van ennek a hálószobának, a melynek az állapotánál csak az a botrányosabb, hogy a közegészségügyi hatóság még a XX-ik század küszöbén is türi ezt; de ilyenképpen az egyesület 2 frt 50—60 krajczár napi hálósért szedeget be a 10 krajczáros vendégektől. Nyilvánvaló tehát, hogy közegészségügyileg a legnagyobb kifogásokat érdemelte ez a helyiség eddig, melynek legujabban a közbiztonságát is kifogásolni lehet.

Mert mi történt Nickly Gyula átutazó molnár legénynyel? Megszállott a szállóban. Az emeletes ágyának az alsó rekeszében adtak neki helyet, de feleté is álomba merülve szuszogtak a czimborák, midőn egyszer recscsentropant az emeletes ágy és a felsőbb hálóvendég másodmagával, a vasalt ágygyal együtt rászakadt a békésen szendergő Nicklyre, a ki ennek következtében, hogy mily súlyos sérüléseket szenvedett, leginkább bizonyítja az itt közölt „orvosi láttelelet”, a melyhez megjegyzést fűzni felesleges.

Orvosi láttelelet.

Nickly Gyula Abonyi, Pestmegyei születesü iparossegédet mai napon megvizsgáltam és következő sérüléseket találtam.

1) Jobb felső metsző foga ki van törve.

2) Felső ajkán, a kitört foggal egy irányban kívül belől mély zuzott seb, mely gényes és egész környezetében dagadt, fájdalmas.

3) Alsó ajka belől zuzott és egész terjedelmében duzzadt fájdalmas.

4) Fején és homlokán több ütéstől eredő fájdalmas daganat és bérhorzsolás.

Vélemény.

E sérülések tompa eszközzel ejtett ütésektől eredtek és 14 napon belül gyógyulni fognak a lágyrészek; míg az épfognak töben való kitörése és a többieknek sérülése valószínűleg hosszas szenvedést sőt művi beavatkozást is eredményeznek.

Debreczen, 1902. febr. 5.

Dr. Burger Péter.

Ez az orvosi láttelelet f. hó 5 dékéről van kiállítva; ámde előbb, f. hó 4-én a kitört fogu, összetört arczu molnárlegény telkereste Tóth Kálmán ipartestületi elnököt, a ki egyszersmind az ifjusági egyesületnek is elnöke, — hisz midőn a rendőrségen járt, a rendőrségtől is Tóth Kálmánhoz utasították a sérült panaszost —, azután Tóth Kálmánnal elő is adta az esetet. Orvoslást kért tőle, hogy miután az ifjusági szállóban történt ez a szerencsétlenség, vizsgáltsa meg, nem származik-e a sérülésekből komolyabb baj.

Mint járt el erre Tóth Kálmán az összetört arczu, súlyosan és fájdalmasan sérült iparos társával, a ki pedig nem valami züllött, „fektbruder”, de intelligens fiatal ember? . . . Hát biz, a panaszos állítása szerint, nem

a segítségével gondolkozott, mert noha Tóth Kálmán egyszemélyben ipartestületi elnök és a szállót fentartó iparos ifjusági egyesületnek is elnöke, kiutasította, még pedig, a panaszos állítása szerint, durván utasította ki az iparos ifjusági szálló áldozatát . . . Nickly Gyula panaszja és állítása szerint egyebek között ily kifejezést is használt volna:

— Bár tört volna be a többi foga is, minek tolakodnak oda . . .

Az így elutasított fiatal mesterlegény, mint értesültünk, a büntető bíróságnál panasz tárgyává teszi az iparos ifjusági szállóbeli balesetet, az ott szenvedett súlyos sérüléseit.

Farsangi naptár.

Febr. 5. Jóték. nőegyl. teaestélye.

Febr. 8. A jog. és tisztv. kör bálja a „Biká”-ban.

Febr. 8. A Stern-féle munkások bálja a Margitban.

Február 9. Batyu mulatság a Margitban.

Febr. 15. Filler egylet tea estélye a Bikában.

Febr. 22. A Falk-féle kefégyári munkások mulatsága a Koronában.

NAPI HIREK.

A betöltetlen tanácsnoki állás.

Szóvá tettük nemrég, hogy Roncsik Lajos főszámvevővé történt kinevezésével megürült a kulturtanácsnoki állás s az még a mai napig nincs betöltve. A kultur tanácsnoki teendőket Oláh Károly katonaugyi tanácsnok végzi ezidőszert mint ősmert teljes megalégedésre ugyan; de mégis szóvattettük, hogy ily fontos ügyosztály vezető állását betöltetlenül hagyják, mert hisz Oláh Károly más nem kevésbé fontos ügyosztály ügyeivel is meg van terhelve. Felszólalásunk nem hiába hangzott fel, mert értesülésünk szerint, Puky Gyula főispánnak az a szándéka, hogy ezt a tanácsnoki állást még az általános tisztujítás előtt betöltse és már legközelebb megis hirdetik erre a tanácsnoki állásra a pályázatot.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Debreczen város közigazgatási bizottsága Puky Gyula főispán elnöklésével ma délután ülést tart.

Rendkívüli tanácsülés.

Ma délelőtt 10 órakor Simonffy Imre kir. tan. polgármester elnöklésével a városházán rendkívüli tanácsülés volt, melyen a múlt évről elmaradt és az ügyosztályok által előkészített ügydarabokat intézték el.

Thaly Kálmán beteg.

Mint a legnagyobb részvétellel értesülünk, a debreczeni első választókerület szeretett képviselője, Thaly Kálmán országgyűlési képviselő, a Kosuth-párt vezérférfia, a kiváló magyar historikus beteg fekszik pozsonyi, Bél Mátyás-utca 13. szám alatti lakásán. Azt azonban örömmel tudatjuk olvasóinkkal, hogy szeretett képviselőnk állapotában már némi javulás állott be, noha orvosai tanácsára egyelőre ágyban marad. A jeles tudós állapota iránt az ország minden részéből érdeklődnek; mi a magunk részéről is mielőbbi gyógyulást kívánunk a debreczeni függetlenségi párt szeretett követjének és büszkeségének.

Műkedvelő előadás Kabán.

Kabai tudó-itónk írja: A kabai olvasóegylet f. hó 2-án műkedvelő előadással egybekötött táncmulatságot rendezett, mely alkalommal színpad kerület Szombaházy „Szerelmi naplója” és a „Mozgó fenyképek”. Összevágó, egyöntetű, a szép számu közönséget folytonosan derűtségben tartó játék vonult keresztül mind a két darabon. A szereplők mindnyájan műkedvelőknél szokottan készültséget mutattak s nagy buzgósággal igyekeztek a nézőknek egy élvezetes estét nyújtani. A „Szerelmi Napló” szereplői e kedves kis darabot a maga teljes valóságában, a művésziességet szinte megközelítő játékban mutattak be s a figyelmet folyton lekötve tartó játékok között, a darabnak mintegy koronájait emelkedett ki a fiatal feleségnek Margitnak (Bartha Rózi) játéka, ki a nászútról hazatérő fiatal asszonyt megkapó kedvesseggel játszott. A „Mozgó fenyképek” szintén mindvégig lebilincselte a figyelmet s a szereplők versenyezve igyekeztek minél gondosabb játékot adni és sikerült is a közönséget állandó derűtségben tartani. Az előadás érdekességét emelte az, hogy a „Mozgó fenyképek” anyas szerepétől az előadás előtt néhány nappal visszalépett Váradi Antalné urnő helyett azt Bartha Ilonka k. a. vállalta el s daczára a rövid időnek egy mintá anyóst felmutató játékaival méltó helyet foglalt el a szereplők között. Az ügyes és gondos rendezés Tökés Endre urat dicséri. Előadás után tánc volt kiválóan ki- viradtig. Felülfizettek: Dávidhazy János 2 kor., Bélteki Lajos (Pocsaj) 4 kor., Horváth Kálmán 2 kor., Lengyel Antal (Földes) 2 korona, Dr. Gedeon János 4 kor., Bartha György 1 kor. 40 fillér.

A Dajna Bandi reminiscenciákhoz.

Roppant szerette Bandit Jeney Pista Debreczen híres rendőrkapitánya. Meg a régi „Bikában” gyakran nyakába vette és ott kellett Bandinak gondolkodni. Megboldogult Bay Bertó bácsinak meg az volt a szokása, hogy az egész mulatótársaságot a földre ültette... A cigányok szinte a földön hegedültek. Milyen keserves volt a szegény Dajna Bandinak rövid lábait úgy össze szodni, hogy a kis bögő is megferjen közte.

Valami 25 évvel ezelőtt Popper Dávid, a híres gordonkás, hangversenyezett a színházban. Bemultuk kitűnő technikáját, hatalmas futamait. — Ő volt akkor — talán még ma is — a gordonka király. Színház után a Koronába mentünk, a hol ma a kir. tábla áll. Ott volt szállva Popper.

A vacsoránál azt mondom Bandinak

— Ugyan játszd el mán a havasi kürtöt!

Bandi egy-két petyegtetés után rárántja. Ugy szólt a kis bögő, mint az igazi kürt. A Popper szemé tagra nyilik, végre megszólalt:

„Das köönt' ich selber nicht nach machen”.

Nem tudom maradt-e utánna vagyion? Valószínű, mert gyermek korában nagyon szerette a pénzt.

A mi kedves mátai biztosunk, Farkas Bertó bátyánk, a kereszt apja beszélte, hogy még fiatal gyerek korában kiküldte Bandit az anyja egy szekérral Földesre, hogy kérjen egy zsák búzát a keresztapjától.

Bandi kiment. eljárt szét néhány nótát, meg is kapta a zsák búzát. Hazajövet az utszéli boltos megállította és ígért neki két pengőt a zsák buzáért. Bandi, ki annyi pénzt soha se látott, oda adta a búzát. Most meg már nem mert haza menni. Visszszament a községbe és egy másik földes urnál próbált szerencsét. Olyan szépen játszott, hogy az is adott neki egy zsák búzát. Az utszéli boltos azt is megvette. Így járta be a többi földes urakat is, elbeszélvén, hogy az anyja egy zsák búzát kér.

Evvel a történetével sok zsák búzát összehegedült, de mindig eladta, végre is tele zsebbel, de buza nélkül ért haza,

(N - ck.)

Uj gyógyszerész Dorogon.

A hajdu dorogi jóhírű és nagyforgalmu gyógyszerért Harsányi Lajos volt tulajdonos eladta Benke Laszló okl. gyógyszerésznek. Az új gyógyszerész már át is vette az üzletet s megkezdte munkálkodását.

Elhunyt urinő.

Részvétellel értesülünk, hogy özv. Göll Nándor urinő az éjjel elhunyt. Az elhunyt nemesszívú urinő halálát gyermekein kívül kiterjedt rokonság gyászolja. A család gyászjelentését lapunk zártáig nem kaptuk.

A jogász és tisztviselőkör

táncestélyének rendező bizottsága felkéri: 1. A páholy előjegyzőket, hogy jegyeiket f. hó 6-ika estélyéig naponta délután 5—7 óra közt a kör helyiségében Pápay János r. b. jegyzőnél kiváltani sziveskedjenek, mert az esetleg addig ki nem váltott jegyek más jelentkezőknek fognak kiszolgáltatni. 2. Az összes rendező és táncrendező bizottsági tagokat, hogy 7-én esti 6 órakor a „Bika” szálloda czukrásztermében pontosan és teljes számban megjelenni sziveskedjenek, fontos, az estélyt érdeklő dolgok megbeszélése tárgyában. 3. Általában kéri a n. é. közönséget, hogy az estélyen lehetőleg 9 órára pontosan megjelenni sziveskedjenek, mivel a „fűzertánc” beillesztése következtében a táncrend meghosszabbodván, annak zavartalan lebonyolítása tekintetéből a tánc pont 9 órakor megfog kezdődni.

Székely-este Debreczenben.

A „Magyarság”, Benedek Elek lapja, maga biztosítja a debreczeni közönséget, hogy Benedek Elekkel együtt a székelység kiválói lejönnék hozzánk a „székely-estére.” A Benedek Elek lapja ugyanis ezeket írja: A társadalom végre is megmozdult és általános lesz az érdeklődés a székely ügy iránt. Nagy és kiváló fontosságú dolog, hogy az alföldi

magyarság fővárosa, Debreczen karolta föl legujabban a székely-ügyet. Debreczen nemes komolyságát, erős hazaszeretetét, ösmerjük és tudjuk, hogy e lelkesedés nem holmi szalmatűz, hanem állandó, vonzalom, melyet minden igaz magyarnak éreznie kell a tönk szélére jutott székelység iránt, A Csokonai Kör nagyobb szabásu felolvasó estét rendez, melyen tisztán székely írók és székely művészek fognak szerepelni. Az estét e hó 15 re tervezték, de mivel 15-én Marosvásárhelyen székelygyűlés lesz, a mulatságot a székely gyűlés-utáni hétre halasztották. A székely, képviselők és vezető férfiak mind lemennek Debreczenbe a felolvasásra, melyen Budapestről Benedek Elek, Jakab Ödön és Gaál Mózes fognak szerepelni s Debreczenből ottani székely írók és művészek. Mi pedig vár- ván várjuk a mi kedves székely testvéreinket.

„Az aranyérmes dalárdisták.”

(Visszhang a „Debreczen” febr. 4 diki hasonlító cz. napíhírére.)

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Nincs a világon olyan nagy, vagy kicsiny, mit igaz, vagy hamisított dicsérettel, érdeme vagy anélkül felemelni, gunynyal, szatírával lesújtani ne lehetne.

Az a „Debreczen Városi Dalegyelet”, mely nagy területen, itt bent a hazában, de távol azonkívül is, — ugymondják, dicsőséget szerzett a magyar dal kellő interpretálása által a magyar névnek s közelebbről városunknak, Debreczennek, — az a Dalegyelet, mely 40 éves fennállása óta, mindig a töröl metszett hazafiasság és a „ne tudja balkezéd, mit cselekszik a jobb” nagy elve szerint felállított oltárra ezeket rakott le; az a Dalegyelet, mely a bis dat, qui cito dat elvét vallva, mindig az elsők között állott, ha kellett, itthon, ha kellett — tetemes áldozatok árán, másutt, távoli vidéken; az a Dalegyelet, mely maga szegény maradt, hogy összedalolt forintjaival másokat boldoghasson, vagy eszméket hozzon közelebb a megvalósulás felé, midőn egyfelől nem kívánja, hogy hamisított dicsérettel tömjenezzenek neki, másfelől nem érdemli, hogy önfelédten, gunyolódva szóljanak róla sem titkon, sem nyilvánosan, mikor arra ugysem szolgált.

Az a leendő tény, hogy 3-4 embert, kik 25 hosszú esztendőn át, jó és balsorsban kitartottak az egyesület s a csatlakozóknak élesztő kovászaiá váltak, a Dalegyelet, egy igen régi, közgyűlési határozata értelmében sok-sok időt, pénzt és fáradságot kívánó szolgálatért, látható elismerésként, elismerésül az érdemnek buzditásul a fiatalabb generációnak, mindent egybefoglalva, egy ezüst, vagy arany feliratos emlékérmét

* Készséggel közöljük e nyilatkozatot. Mi a dalárda régi, ösmert érdemeiből nem vontunk le semmit, hanem a korbettségének minősítettük és minősítjük — a nyilatkozat daczára is — a dalárdisták arany, ezüst érdemrendezését. Ez a véleményünk jelen nyilatkozat daczára sem változott meg, sőt megerősíti azt: noha mind a dalegyelet, mind a dalegyeleti tagok hasznos, hazafias működését elősmerjük és méltányoljuk. Mi különben nem „önfelédten” gunyolódunk a dalárdista medáljái miatt, hanem elítéljük azt; mert egészséges polgári társadalomban az ilyen hiúságos arany-ezüst érméknek nincs helyük. Tessék azokat a tagokat más emléktárgyakkal kitüntetni.

Szerk.

ad, a maga eszméjéből: nem olyan tény, melyet gunynyal commentálni, avagy elítélni lehetne.

Sőt úgy gondolom, hogy midőn az ismeretes és sokat használt „szalma láng magyar lelkesedést” valahol szemébe vágja az igen tisztelt cikkező urnak valamely sváger: mindenkor bátran hivatkozhatik a városi Dalegyletre, mely egy nemes eszme szolgáltatában 25, sőt 30 évet, hűséggel, egyfolytában eltöltött ideális emberekkel rendelkezik, e „beteg kor elsatnyult csodái” között is.

Ha most — helytelen információ alapján megíródott az idézett című cikkekcske, hiszem, hogy az igazi férfiasággal nem ellenkezik annak rektifikálása. Ezt nem csak hiszem, de tudom. Én is hasonlóan jártam el szerkesztő koromban.

Debreczen 1902. febr. 5.

Kiváló tisztelettel:

— a. — n.

A dorogi tüzoltók bálja.

A h. dorogi önkéntes tüzoltó egyesület e hó 9-én tartja ez ideig első táncmulatságát a Novelly vendéglő termeiben saját pénztára javára. Belépőtíj 1 kor.

Az izr. hitközségi tagok figyelmébe.

Beküldetett: A debreczeni izr. hitközség adófizető tagjai ezennel értesítettek, miszerint az 1902 évi adókövetés u. adórendszer alapján történni — ennek első feltételeként az összes adózó tagokat különböző osztályokba sorozta az osztályozási lajtsromokat a mai naptól kezdve f. hó február 9-ig a jegyzői irodában (József királyi herceg-utca 26.) közzsemlére kitétettem, hol az osztályozás elleni felszólalások a f. év február 9-én délután 3-5 óráig ülésező adókövető bizottság előtt személyesen adhatók be. Megjegyeztetik, hogy az adókivetésről külön értesítést csak azon tagok kapnak, kik eddig még megadóztatva nem voltak és a kiknek mult évi adója vagy emeltetett vagy leszállított.

A Dajna Bandi temetése.

Még a Dajna Bandi betegsége alatt ötszáz koronát küldött Szemere Miklós az ő kedves özvegyének s most, hogy a halálát tudatták vele, ezer koronát küldött a temetésére. Ottó főherceghez is e jutott a Dajna Bandi halálának híre és a főherceg táviratilag ezer koronát küldött a magyar nótá nagy művészenek temetésére, a mely tegnap délután a legnagyobb részvét mellett folyt le. Óriási közönség sereglett össze a temetéshez. Érdekes, hogy a gondonkáját is vele temették a sírba.

Egy násznép veszedelme.

Egy derecskei polgár családot kevés híján vezetes balást érte tegnap délután amint épen Debreczenből hazafelé igyekeztek. A Piacz-utczán a szekérbe fogott három tüzes verű ló megijedt egy targonczától és a szekeret elragadták. A szekér az Emke kávéház előtt felborult és a benne ülő öt embert maga alá temette, a lovak pedig fékezvettelen rohantak a vasúti állomás felé. A három ló patái tüzsikrákat hánytak a kövezeten, a szerencsétlen emberek, akik között egy asszony is volt, egyenként bujkáltak ki a szekér alól, csak egy asszony nem volt képes kiszabadulni a száguldó szekér aljából. Végre a Deák Ferencz-utczánál megállították a megvadult állatokat. Szerencsére azonban nagyobb baj nem érte a derecskeiket, csupán az ijedségtől ájuldoztak egy kis ideig.

A macsi merénylet.

Veszedelemes dolgot engedett meg magának egy meggondolatlan ember és csak a véletlennek köszönhető, hogy borzalmas katasztrófára nem változott. Az elmúlt éjjel ugyanis, a közelben fekvő Macs állomáson, eddig még ismeretlen tettes kiásta s azt a sinekre fektette. Kerékgyártó pályáról a közelgő vonat előtt végig járta a vonal szakaszát és az egyik iát még idejekorán eltávolította a sinekről, azonban a másikkól nem lehetett, mert a 4112. számú vegyes vonat már az állomás közelében járt. — A vonat mozdonya ötven métert toltta maga előtt a fát, mely a bejárati váltó rudjában megakadt és ecsuszott a sinről. Valóságos csuda, hogy a mozdony ki nem siklott s magával nem rántotta az egész vonatot, mely telve volt utasokkal. A vasut által megejtett előzetes vizsgálat alapján a gyanu egy volt esendő ellen irányul, a ki mint munkás több izben dolgozott az állomáson. Tettét a bosszu művének tartják.

Az angol koronázás költségei.

Egy francia lap a hivatalos program áttekintése után kiszámítja, hogy Edward király koronázása 100 millió frankba kerül — A paireks a többi főrangúak jelmezei 20 millióba kerülnek, 25 milliót szántak az idegen uralkodók és más magasrangú vendégek ellátására, 25 millióba kerülnek az országszerte rendezendő lakomák.

Köszönetnyilvánítás.

Mély fájdalom közt nem mutaszthatom el szeretett férjem temetése alkalmából legmélyebb köszönetemet kifejezni mindazon nagyra becsült testületeknek, magános uraknak, kik boldogult férjem ravatalát ékes koszorúkkal díszíteni kegyeskedtek; nem különben a nagybecsült közönségnek azon nagy részvétért mely fájdalomra enyhítő balszámként hatott.

Magyari testv. uraknak és zenekarának külön-külön leghálásabb köszönetemet fejezem ki a boldogult férjem iránt tanusított kartársi jóindulatáért: s különösen az impozáns módon összesített zenekarokkal való megjelenésükért, melylyel a gyászmenetet meghatóan ünnepélyessé tették, ezennel szívemből fakadó köszönetet mondom Özvegy Dajna Balog Andrásné.

Eltűnt elmebeteg.

Balku Imre 34 éves Honvéd u. 11 sz. a. lakos régóta esendes elmebeteg szenved. Hozzá tartozói folytonos felügyelet alatt tartották, nehogy kimenjen a házból. Miutegy két hónap előtt azonban siknrült Balku Imrénak az utcára jutni s azóta nyoma veszett. Hozzá tartozói ma délelőtt jelentést tettek a rendőrségnek, mely elrendelte az elmebeteg körözését; hogy mily sikere remélhető ennek — két hónap multán — elképzelhető.

Szozer Ilonka Debreczenben.

Szozer Ilonka, ki nemrég vendégszerpelt Debreczenben, a jövő heten négy estén át ismét fellép a debreczeni színházban. Vasárnap kezdi meg szereplését. Mind a négy estén át általános bérletszűnetben lép fel.

Fehér és rózsaszínű koporsó.

Két napszámos ember két koporsó felelet vitt ma délelőtt a Rákóczi-utczán. Az egyik koporsó fehér selyemmel, a másik rózsaszín selyemmel volt bevonva. És mivel a koporsót vivő emberek együtt tartották, megállították az utcán az emberek s úgy találgatták:

— Vajjon hová viszik azt a fehér és rózsaszínselyemmel bevont koporsót?

Vajjon hová is vitték? . . .

A debreczeni kölcsönös segélyző

egylet igazgatósága elhatározta, hogy miután az új tagok jelentkezése még mindig tart, az ujonnan váltott könyvek után f. hó 15-ig a tagok késedelmi díj fizetése nélkül vétetnek fel.

Egy család éhhalála.

Borzalmas lassu tragédia történt a napokban a szent-lőrinczi kavicsbánya munkás viskóinak egyikében kénytelen volt egy csapat munkást elbocsátani, de addig is, míg munkát kapnak, megengedte nekik, hogy a telepen lakjanak. Az egyik viskóban lakott Panca Antal, feleséges, két gyermekes családapa. A viskó ajtaja már napok óta nem nyílt ki. A felügyelő rosszat sejtve felfeszítette az ajtót. A belépők elé rémes látvány tárult a viskó szegényes belsejében. Ott feküdt a kis szoba közepén az apa, anya, és a két gyermek megmerevedett, szederjes testtel. Az orvos megállapította, hogy éhen haltak. A szerencsétlen munkás zsebében egy levelet találtak, melyben azt írja, hogy munkát nem kapott, koldulni restelt s ezért választotta a borzalmas éhhalált.

Hírek a nagyvilágból.

Tolsztoj beteg. Gróf Tolsztoj Leó, a Times jelentése szerint, súlyosan megbetegedett. A betegségről részletes tudósítás nem érkezett, minthogy a kiközösített költőről nem szabad írni az orosz lapoknak. — Csak annyi tudódott ki, hogy Bertensson professzort, a pétervári francia kórház főorvosát, távirati uton rendelték a nagy beteg költőhöz — **A montenegrói trónörökös párbaja öcséssel.** Londonból jön a híre, hogy Danilo montenegrói trónörökös párbaajt vívott öcséssel, Mirkó herceggel, mert ez csufolkodva nyilatkozott a trónörökös feleségéről, Jutta hercegnőről. A viaskodásról, a melyben Mirkó herceg kisebb sebet kapott, azt írják, hogy a két herceg nem vívott ugyan párbaajt, de fegyveres összeütközésük volt, a melyben Danilo herceg épen maradt, de Mirkó herceg sebet kapott. — **Ötvenéves tanítói jubileum.** Klauber János kecskeméti tanító február 1-én töltötte be hetvenedik születésnapját, mely összeesik ötven éves tanítói jubileumával. A derek tanító tiszteletére tanítótársai és volt tanítványai febr. 9-én nagyünnepséget rendeznek.

Távirat.

A képviselőház ülése.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Budapest, február 5.

A képviselőház mai ülésén felytatták a költségvetés tárgyalását.

Bakó József beszél először a költségvetés ellen. Szólt a magyar fiuk elkeseredéséről, hogy egészen német hadseregben kell szolgálniok, a választói jog kiterjesztését sürgeti. **Hollaky Imre** a nemzetiségiek és a magyarok közti testvériséget teszi szóvá.

Hegedüs Imre a felvidéken terjedő cseh, tót mozgalmakra hívja fel a kormány figyelmét. Ellentétben Veszolovszkyval, megszavazza a budgetet, mert a tót kultúszra egy fillér sincs felvéve.

Vertán Endre és **Nessi Pál** interpelláltak, hogy a német nyelv jövőben a budapesti elemi iskolákban töröltessék; **Zboray Miklós** pedig azért interpellálta meg a kormányt mert nem gyakorolt felügyeletet az iparbanknál s nem tett intézkedést, hogy a nyújtott kedvezmények megtérüljenek

Vadászatok egy főherceg birtokán.

Frigyes főherceg összes uradalmaiban 1901-ben 71.537 vadat lőttek, mely számból a bellyői vadászterületre 2332 db. a tescbeni birtokon 23.649, a magyar óvárira 27.806, Sellovitzra 17750 db esik. Legkevesebbet lőttek Bellyén, de hogy a javát ott lőttek, az bizonyos.

SZINHÁZ.

Szerdán. „B” berlet: A páholy, vagy: A szabadkőművek. Bohózat 3 felvonásban.
Csütörtökön. „C” berlet: Terez kapitány. Operette 3 felvonásban.
Pénteken. „A” berlet. Ujdonságul először Testvérek. Színmű 4 felvonásban.
Szombaton. „B” berlet. Másodszor. Testvérek.
Vasárnap. két előadás, délután 3 órakor félhétarakkal. A Szent Isten éji álom. Vigjáték 5 felvonásban; este berletiszünetben Debreczen a holdban. Irta Than Gyula

Nebántsvirág.

A Lili mellett a legbajosabb a franczia operettet szép számu közönség hozta végig tegnap este. Nagyon is halas közönség volt. Nem vette, vagy nem akarta észre venni az előadás nagy fogyatékosait. Azt a szép operettet a szerep nem tudással így összehozni bizony kár volt. Az Isten is adja meg azt a derek sugót, ha ő nincs, az egész előadás úgy elakad, mint terhes szeker a kutyában. Uram bocsá, még Sziklay is úgy akadozott az első két felvonásban, mintha valami pajkos manó visszavarázsolta volna sülde színesz korába.

De aztán a Komlóssy ki-asszony játéka feledtette mindazt, ami fogyatékos volt előadásban. Oly kedves Douce, mint ő, aligha akad vidéki színpadon, azt a bajos szemérmetességet a zárdai közismeretben, pajkos huncutságot a spanyol fiall való jelenetekben, aran és vidámságot a katonaruhában s azt a jelenetről jelenetre változó hangulatokban való könnyed eligazodást magyar színpadon talán csak az egy Kürü Klari tudna kedvesebben eltalálni, kinek ez a szerep egyik fő szerepe.

De kapott is bőven virágot és tapsot minden énekszama után, sőt vastapsban is volt része, a ma pedig a primadonnai sikerek hőmérőjén ez idő szerint a forráspontot jelzi. Elegendő voltak melleszerepekben Szigeti Lujza és Bárdos Irma.

A férfi szereplők közül az egy Sarkadi tett ki igazán magáért. A tegnapi alakítása mellett sorakozik a Svihakokbeli dektívje melé. Eddigi alakításai után szép jövőt jósolhatunk neki, ha szerepeit mindig ily lelkiismeretességgel dolgozza ki. Makray játéka ügyes volt, azonban ajánlatosabb lett volna szerepet Szekelynek adni, mert ha játékban nem is, de énekekben mindenestre jobbat kaptunk volna tőle. Pedig az a dallamos énekszám megerdemli, hogy terjedelmesebb és jobb hangon énekeljek ol. Nagy Gyula, mint feltékeny órnagy jól ját

szott. Érczkövi játéka meglehetősen színtelen volt.

A zenekar vezetése eléggé pontos.

(— — — — —)

Vesztaszűzek.*

(Az erkölestelen színészet.)

Az aradi színügyi bizottság betiltotta a „Vesztaszűzek” című trágárság előadását, miután az egész város közönsége megnezte. Betiltotta pedig egy szótöbbséggel.

Nem ismerem a „Vesztaszűzek” című szindarabot, hanem a címéből és az aradi színügyi bizottság határozatából következtetem, hogy az valami utálatos férczelmény lehet, amely Budapestről indult körutra az országban. Szereacsére az első városban betiltották.

Ez a betiltás azonban szinte nevetséges, hiszen ötször vagy hatszor egymásután előadták azt a darabot, s így az egész város közönsége megtekinthette, sőt meg is tekintette.

Ez után pedig nevetséges a színügyi bizottság állásfoglalása, hiszen ha ötször-hatszor előadták azt a darabot, még néhányszor minden veszély nélkül előadhatták volna. Az a baj, hogy a darabot előadása előtt nem tiltották be, holott tartalmát ismerhették volna a budapesti lapok közlései nyomán is.

Tulajdonképpen mire való is akkor a színügyi bizottság, ha az ilyen, a közérkölcsekre veszedelmes szindarab színre kerülhet egyáltalában? Micsoda ellenőrzést vagy felügyeletet gyakorol ez a bizottság, ha az ilyen daraboknak erkölestelen voltát csak az előadás után veszik észre? Hiszen a színügyi bizottságnak joga van nemcsak a heti műsort megismerni, hanem az előadandó színműveket is. Nemesak kivonatban ám, hanem egész teljességében is. De különben ott van a főpróba. A színügyi bizottságnak joga van a főpróbát megnézni és még akkor sincs késő, hogy az előadást betiltssa.

Mindezt azonban elmulasztotta az aradi színügyi bizottság, a melynek utólagos állásfoglalása tehát kétszeresen nevetséges.

Ez alkalommal érdemes volna a színügyi bizottság reformálásával behatóan foglalkozni. A színügyi bizottságok sehol sem felelnek meg feladatuknak úgy, amint kellene. Nem ellenőrzik a színészetnek hiszen tőlük a legnagyobb erkölestelenségeket is színre lehet vinni. A színügyi bizottság tagjai felelősséggel nem tartoznak tehát nem is végeznek semmiféle munkát, ha nem akarnak. Ha jól esik, akkor egyszerűen szemet hunynak a színre hozott erkölestelenségek előtt.

Itt volna az ideje, hogy a színészetet a rendőrség felügyelete alá helyezzük. Nem megalázó ez, hiszen a színészet nem áll

*) A szegedi „Közvélemény”-ből vettük át ezt a cikket, melylyel noha általánosságban nem értünk egyet, mert túlló a célon, de közöljük, mert sok tekintetben a szeg fejeire koppant.

Szerk.

már a kultúra szolgálatában, hanem olyan szórakoztató hely, mint az orfeum például, hiszen Thália versenyre kel az orfeum ledér muzsájával a meztelenség dolgában, sőt még túl is szárnyalja, hiszen szabadon teheti, mert nem áll rendőri felügyelet alatt.

Más kulturállamokban már rég a rendőrség ellenőrzi a színészetet, csak még nálunk nem ellenőrzi senki. Mert a színügyi bizottságok ellenőrzése, a mint az aradi példa mutatja, fabatkát sem ér.

Ha az erkölcsök fölött a rendőrség őrkdök, ám őrkdökön a színészet fölött is legyen meg a joga ahhoz, hogy a színpadi erkölestelenséget is üldözhesse, akár a prostitúciót, a melynél halvány árnyalattal se jobb az, amit ma a színpadról hirdetni szabad.

Meg kell rendszabályozni a színészetet, mert különben a jó erkölcsöknek megromtója lesz. Drákói szigorral kell kényszeríteni a színészetet, hogy a tisztesség határain belül maradjon. S ha néhány primadonnát közszemérem elleni kihágásért érekenyen megbírságnak és a színbázat büntetésből néhány estére bezárják, majd észre tér az erkölestelenségeket hirdető színészet. Addig azonban nevetséges lesz minden. Olyan törekvés, mint az aradi is. Mert nem utólag kell a jóerkölcsök védelmére kelni, amikor már késő is van, hanem biztosítani kell azt előzetesen, amíg az erkölesi mételey nem mérgezte meg senkinek a lelkét.

Hentzi rokona a koldustanyán.

(Egy magyar honvédkapitány özvegye.)

Nagyváradon, a város szélén van egy alacsony rozoga ház, ahol szomorúan tengetik életüket, akik az irgalom filéreire szorultak rá. Ennek a koldustanyának nagyon érdekes lakója van. Hentzi tábornoknak, a szabagságharc szomorú nevezetességű alakjának vérszerinti atyafia ez özv. Hentzi Károlyné, született Toróay Krisztina. Hentzi Károly unokaöccse volt az osztrák generálisnak, s mint az, ő is Bernből származott.

Egy nagyváradai újságíró a napokban látogatást tett a koldustanyán, és az érdekes asszonynyal való beszélgetését így írja le:

Az első szobában egy lán ült akit kerestem. Egy aszkéta arcú, nyírott haju, vézna öregasszony, Keservesen nyögdecselve kötözgette a rongyait.

— Maza Hentzi Károlyné?

A matróna hevesen integetett a kezével, idegesen hebegett, mire fölsegítették ültéből.

— En vagyok, én, én — hadart gyorsan s apró szemé villogott, mint a sárba-típort gyémánt, — ugye valami jó hírt hozott az ur, ugye?

Az anyóka visszahanyatlott a lábájára

és feljebb — 4 mtr. — valamint a legujabb, fekete, fehér és színes Henneberg selymek 60 krtól 14,65 frtig. pr Mtr. — sima, csikos, kockás mintázott, damast stb.

Selyem blousok -pa

való kelme

2.35. forint

(3)

Menyasszonyi selyem
65 krtól — frt 14,65.
Selyem damast
65 krtól — frt 14,65
Selyem bastruha kelme
egy öltözetre
8,65 frttől — frt 42,75

8
8
8
8

Poulard selyem mintázott
60 krtól — frt 8,65
Báli selyem
60 krtól frt 14,65.
Selyem granadin
80 krtól — frt 7,65.

mtrkont, vám és bérmentesen a házhoz szállítva. Minták azonnal. — Svájcba kétszeres levélportó kell.

G. Henneberg selyem gyáros Zürich

cs. és kir. udv. szállító.

s élénken figyelt. Kikérdeztem a viszonyairól, amelyek méltán érdekelték.

Elmondta az öreg asszony, hogy 1823-ban született és 1846-ban nőül vette Hentzy Károly csász. tüzérhadnagy, aki a szabadságharc szomorú emlékezetű alakjának Hentzi generálisnak volt unokaöcse.

— Az uram — tördelte az anyóka — negyvennyolcban honvéd lett s a 24-es tüzérek zászlóaljával járta a háborút. Ott volt a nagy ütközetekben is, de én is vele voltam, Szolnoknál majd sebet is kaptam.

— Elbeszélte, hogy az urát Nagysarlónál, mikor Wohlgemuth tábornok állta a honvédsereg útját, kapitánnyá nevezte ki Klapka.

— A nagy háború előtt Péterváradon járt az uram bátyjánál (Hentzi tábornoknál) a ki akkor honvéd hadmérnök volt. Azután nem láttak többet egymást.

— Hát az ura hova lett?

— Én Aradig voltam vele. Aztán „jött Világos” és többet sohasem láttam. Akadtak emberek akik azt mondták, elment Kossuth-tal, láttak is, beszéltek is vele, egyik ezimborája meg azt mondta, hogy Világosnál agyonlőtte magát, Tudom is én, mit higgyek. Talán levágták!

A nenike pergamen arczán könyecsepek harmatoztak le, s bánatosan, néman ingatta a fejét. Az emlékek lepték meg.

— Van valami írása az uráról?

A szerencsétlen asszony a vánkosa alól egy képet vett ki. Elmosódott, fakult mása van rajt egy Kossuth szakálás, atillas honvédnek. Affele daguerrotypia. A kepre egy nemzetiszin kokarda van varrva, a milyent a szabadságharc hősei viseltek.

— Ez maradt róla.

Az öreg ember, aki a leander bokor alján bóbiskolt, megrántotta a kabátomat: — Van ennek írása tömerdek, de az istennek se mutatja!

Kérni kezdtem az anyókat Hajthatatlannak látszott, de azután meglágyult, s előkaparászott a ládájából egy ronggyal gondosan átkötözött írás csomót, amiből postai vevények, utalvány-szelvények, s el nem küldött folyamodványok hullottak az ölébe. Az utalvány-szelvények elarúlják, hogy a Tisza család, Lipovniczky püspök, Schlauch bíboros és egyéb előkelő nevek viselői segítették kisebb-nagyobb összegekkel a szabadsághős özvegyet. A ládában még maradt egy köteg írás, amit azonban csakugyan nem adott kézre.

Az öreget az elmúlt héten vitték a koldus tanyára a vasúti állomásról, ahol az éhségtől összerogyott. Addig koldulgatott az uri házaknál.

— Most már — nyöszörgött az anyó — nem pusztulok el. Van kávé, más meg nem kell . . .

hogy itéljenek fölötte, sőt némelyek még profétái is, hogy az aranyborjúkat összetörjék és népüket az ígért földjére segítsék jutni. Kigunyolják és üldözik őket a bűnök és hazugságok hosszú sorozatát, hogy az emberek egymás romlottságát megismerjék, egymás romlását megelégedjék, és így az erkölcsi és szellemi háladás útjára visszatérjének. En is közkatona akarok lenni abban a költőcsapatban, melynek a válságba jutott nemzet meg mentésében nem utolsó része lesz. A nemzet nagy megrázkódtatás előtt áll. Erőnk egyre fogy. És nincs közös szél, nincs közös eszme, ami a magyarságot egyesítené! Pedig már láthatjuk jeleit az idő méhében forrongó indulatok hullámzásának. Elő kell készíteni a nemzetet, hogy helyét győzelmesen megállhassa. E munkában minden magyarlelkű költőnek részt kell vennie, de csak oly költeményekkel, melyek a magyar nép erkölcsi világával meg egyezve, erőteljes és merész hangokon hirdeti az igazságot. Ilyen költeményeknek van nemzeti hatásuk! Ostorozni, biztatni, lelkesíteni teljes erővel csak költemény képes. A vezérezkék, sőt még a szónoklatok is mulandók. A szép és igaz költemény halhatatlanok. Mint az imádságot: milliók ismorik szó szerint. Erőmhöz képest én is kivészem részemem ebből a munkából. Ujabb verskötetemet, melyre ezennel előfizetést hirdetek, Tárogató címen adom ki és folyó évi márczius havában, hu-vét előtt 12—14 ivnyi terjedelemben, szép kiállításban fog megjelenni. A magyar olvasóközönséget e könyvemre való előfizetésre kérem föl. Budapest 1902. február havában. Kornai István. Budapest, IX. Liliom-utca 50. sz. II. em. 17.)

Az alföldön keresztül.

Vágtat előre a gyorsvonatunk,
A magyar alföldön haladunk.
Ki-kitekintek az ablakon át . . .
Sűrű sötétség künn a világ.

S ime győzve az éji ködnek,
Száll ki a kútból a szikra-özön.
Fénye letépi az éj lepelét:
Hő betakarta a messze-vidék.

Oh, te magyar föld, ősi hazánk!
Koldus a népod: ő maga szánt.
Dolgozik egyre s még se halad,
Csak idegen hatalomnak arat!

S egyre sötétebb nagy nyomorod,
És mi kerés, a ki látja bajod,
Majd veszi észre ez a világ.
Hogy ha a népből tör ki a láng!

Kornai István.

CSARNOK.

Vaterloo.

Eckmann—Chatrián elbeszélése után fordított a: ifjabb Móríc Pál.

Goulden apó, menetközben, nevetgélve beszélgetett a régibb időkéről. Nevetve mondta, hogy Colin apó óta nem látott annyi embert az esti misén. Sehogysem tudtam elképzelni, hogy a baka kaszárnya melléti, vén „háromrózsa” koresmárost emlegetné. Kérdeztem tehát:

— Ugye bizony bár Goulden ur, az a Colin jeles lelkész volt annak idején?

— Elnevette magát.

— Dehogy, ó dehogy! Hisz az öreget érttem. Ugyanis 1792-ben a mi klubunk is e

templomban volt. Szabadon prédikálhatott bárki, de mégis Colin győzte a legjobban szóval.

Gyönyörű férfias hangján mindig a tárgyhoz szólott és nyíltan a szög fejére ütött. Zsereböl Saaburgból, még távolabbról is seregettek a hallgatására. Még a hölgyek, a kisasszonyok is — vagy mint akkortájt nevezték a: polgárnők — zsufozva szorongtak a karzatokon, a padokon. Kis kokardát tűztek a kalapjuk mellé és az ifjuság lelkesítésére, mint egy angyalsereg, úgy énekelték a Marseillaise-t. Képzeld el csak Annette Petit, Balger anyót, meg a többi vén csontokat, a kik most zsoltáros könyvekkel koczognak mellettünk. Ők is ott voltak. De a foguk, a hajuk meg akkor nem hullott ki. F fiatalok voltak és rajongtak a szabadságért, egyenlőségért és testvériségért. Ha, ha, ha! Szegény Bevel, szegény Anette . . . Most vezekelnék a bűneikért. Akkortájt, ennek dacára, igen lelkes bonleányok voltak, és hiszem is, hogy a jó Isten megboesájt nekik.

Nevetgélve emlékezett ezen régmúlt történetekről. De midőn a templom lépcsőjére felértünk: elsomorodott. Söhajtott.

— Ó . . . ó . . . Változik a világ! Ma is emlékeztem reá . . . Midőn Colin 1793-ban kihirdette, hogy a haza veszélyben, csupán e vidékről háromszáz ficzko masirozott a Hoche generál táborába. Colin is utánuk ment, őt rendelték ki parancsnokul. És micsoda rettenetes férfi volt a gránátosai élén. Oly szilárd vitéz volt ő, tiltakozott a Bonaparte császársága ellen is. Megtagadta a császári okmány aláírását. Most kocsmásos.

Goulden ur szinte csodálkozva tekintett körül.

— Nos lépünk be!

Meghuzódtunk az orgona alatti nagy oszlopoknál. Egész összeszorítottak bennünket. Nem szólt többet. Fölöttünk a karzaton néhány gyertya pislogott. Mintegy két percig így szorongtunk, de még mindig tülekedtek, gyűlöngtek az emberek a háunk mögött. De végre a Sirous alabárdja megkoppant a templompadlón, Goulden ur oldalba lökött, mondván:

Végre, itt van ő!

Csupán fent az oltárnál pislogott egy gyöngye fényű méceses . . . Egy sötét alak lépett fel a szószékbe. Kökli, a sekrestyés, két-három gyertyát felgyújtott a szószék körül . . . a pap huszonöt-harmincz év közötti idős lehetett. Nyájas, rózsaszínű, fiatal férfi volt Szőke haja fürtökben omlott a nyakára.

(Folyt. köv.)

IRODALOM.

Tárogató.

Ez a ezime Kornai István legújabb hazafias verskötetének, a melyre előfizetést is hirdet. Kornai, már rég feltűnést keltett hazafias költeményeivel, azért ajánljuk a figyelembe ezen „A magyar olvasóközönséghez”, intézett sorait.

(Alább közlünk egy mutatvány verset is.)
A költők megelőzik korukat, tehát előkészítik a jövőt. Főként azokról a költőkről mondhatjuk ezt, a kik nagy eszményekért tette képtelen nemzetnek anyagiasságba süllyedt társadalmában kénytelenek élni. Ezek nem hizogó szolgálai romlott koroknak, hogy tetteit dicsőítsék, hanem igaz bírái,

Valódi moskvai „Karaván Teák”,

Valódi moskovai „Popoff”

Valódi Jamaikai Rum

Valódi francia pezsgők

Valódi francia likőrök

Valódi hollandi likőrök

Valódi francia cognac

Kitünő magyar cognac

Kitünő magyar tokaji asszuk

Kitünő magyar pecsenye borok

Kitünő magyar asztali borok

Kitünő magyar tea sütemények

Kitünő magyar czukorka speciálítások.

Kontsek Géza

ujonnan berendezett üzletében

Kossuth-utca 7.

Uj nagy fűszer árjegyzék kívánatra ingyen.

APRÓ HIRDETESEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

2 nagyobb urilakás,

melynek mindegyike 5 szoba, fürdő szoba és mellékhelyiségekből áll, légszesz világítással, udvari vízvezetékekkel, a legnagyobb kényelemmel berendezve, esetleg istállóval együtt máj. 1-től kiadó Rakóczy-utca 11 sz (volt Liptai ház.) Értekezhetni ugyanott.

5 nyilas tanyás újföld a szoboszlói országot mellett eladó Vörösmarty-utca 5.

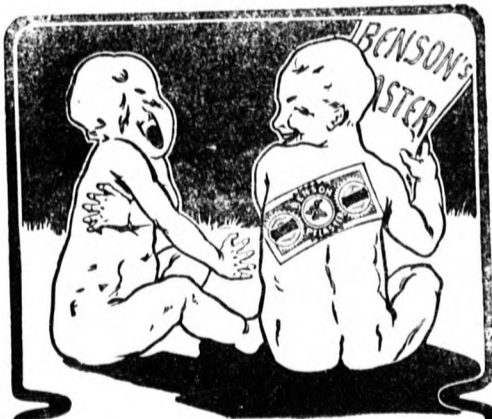
Eladó ház Debreczenben a Hatvan-utca elején piac-
hoz közel eső 8. sz. - 415 négyszögöl területű házzastelek kedvező feltételek mellett eladó. Értekezhetni Hódy Belánéval Egyházter 17. Debreczenben.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduságpedró” használata által. Egy doboz 40 ft. Kapható Debreczenben Tóth Béla gyógyszerárában, valamint a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Vastag hántott tölgyfa mtként ab Debreczen kövezetvám nélkül 60 frtjával eladó. Debreczen Varga-u. 43 sz. a.

Ház és udvar május 1-től kezdve kiadó a Hatvan-u. 43 sz. a. a gyümölcs piacon. Értekezhetni Csengeri Ignacz lisztraktárában.

Egy zsidó fiatal ember teljes elhatásra egy családnál (a főtéren) elfogadtatik. Agyanott fiatal emberek jó házi kosztet is kaphatnak. Czim a kiadóhivatalban

Seabury & Johnson-féle

BENSON-TAPASZ

a leghatásosabb szer köszvény, csusz, derékfájás, hátbaj, mellbaj, köhögés és mindenféle meghűléseknél.

Óvakodjunk csekélyebb értékű utáztatoktól.
Kapható Mihalovits J. gyógyszer. Debreczen.
Fitos Ferencz gyógyszer. N.-Károly,
Louis Ritz & Co. Hamburg.

Ujdonság!

Szabadalmazva Magyarországon és a szomszédos államokban.

POLGÁR SÁNDOR

m. kir. szabad. nyert orvosi mű és kötszerész

BUDAPEST

VII. Erzsébet-körút 50.

egész új szerkezetű sérülést tárt fel, mely a legmodernebb technikai vívmányok között, orvosi kapacitások szerint, a legelső helyet foglalja el és e téren a legelőkeltebbnek bizonyult. Fent nevezett czégnél az összes betegápolási eszközök, kötszerek,

gummiárúk

stb. a legjobb minőségben jutányosan beszerezhetők. Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Fent címre ügyelni tessék

Utánzás ellen védve 16307 sz.

1902. május 1-től kiadó.

Modern uri lakás **Kossuth-u. 7 sz.** I. emelet az udvarra, előszoba, világos 3 szoba, fürdőszoba és minden más mellékhelyiséggel, parket, tapet és légszesz luszterekkel, tiszta udvar, jövizű kut. Magános uraknak, kis családnak, irodának nagyon előnyös.

Értekezhetni :

Kardos László

üzletében.

Olcsó árúk.

Van szerencsénk a n. é. közönséggel tudatni, hogy kézmű-
áru nagykereskedésünkben

DEBRECZEN, Kistemplom bazár

vászon, chiffon, kanavác, creas-

vásznak, inlet, rumburgi vászon,

zephirek, oxfordok

végszámra oly olcsón beszerezhetők, mint azt máskülönben csakis nagybani vételnél árusítani szoktuk.

Tisztelettel

Goldstein és Gelberger

Debreczen, Kistemplom bazár.

Csak akkor valódi, ha háromszögű palack az itt levő szalaggal (vörös fekete nyomás sárgapapíron) van elzárva.

Eddig felülmulhatatlan!**Maager Vilmos-féle**

valódi tisztított

DORSCH máj olaj

törvényileg védett sárga csomagolásban üvegje 2 kor., fehér csomagolásban üvegje 3 kor

MAAGER VILMOSTÓL

BÉCSBEN.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltott és **könnyű emészthető-égénél** fogva gyermekeknek is különösen ajánlatik és rendeltetik mindama esereknél, melyeknél az orvos az **egész testi szervezet, különösen mell és tüdő erősitését, a test sulyának gyarapodását, a nedvek javítását, valamint általában az vér tisztítását el akarja érni.** — Kapható a **osztr. magy. monarchia leg több gyógyszer-tárában és gyógyszeráru kereskedésében.**

Főraktár és főelárusítás az osztr. magyar monarchia részére :

Maager Vilmos Bécs,

III/3, Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg tiltatnak